

УДК 656.2:658.152

*Лідія Грознецька, к.е.н., доцент
(кафедра «Фінанси і кредит»,
Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

*Альона Данилюк, магістр
(кафедра «Фінанси і кредит»,
Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Функціонування національної економіки в умовах сучасної кризи потребує максимального використання наявних ресурсів, нових підходів до їх раціоналізації. Це висуває будівельну галузь в одну з головних, яка, маючи тісний взаємозв'язок з іншими галузями економіки, перетворюється на одне із джерел виходу держави з кризових умов. Саме будівельна галузь, як складова національного комплексу, може при достатньому розвитку сприяти досягненню стабілізації економіки і наступного її позитивного зростання. Для досягнення цієї мети вирішальну роль відіграють результати виробничо-господарської діяльності підприємств і організацій будівництва та їх основна складова – величина прибутку. Тому кожне будівельне підприємство зацікавлене у збільшенні фінансових ресурсів і максимізації прибутку. Вирішення цієї задачі має і загальнодержавне значення, позитивно впливає на збільшення доходної частини державного бюджету, яка може бути направлена на задоволення соціальних потреб.

У статті досліджено особливості формування прибутку підприємств будівельної галузі, висвітлено фактори макро- та мікро середовища, які впливають на його обсяги в сучасних умовах. Обґрунтовано основні методичні підходи до розподілу та використання прибутку.

Ключові слова: будівництво, фінансовий результат, прибутковість підприємства, використання прибутку.

© Грознецька Л.П., Данилюк А.М., 2016

Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління», 2016. Вип. 35

---

*Лидия Грознецкая, к.э.н., доцент
(кафедра «Финансы и кредит»,
Государственный экономико-технологический университет транспорта)*

*Алёна Данилюк, магистр
(кафедра «Финансы и кредит»,
Государственный экономико-технологический университет транспорта)*

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИБЫЛИ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Функционирование национальной экономики в условиях современного кризиса требует максимального использования имеющихся ресурсов, новых подходов к их рационализации. Это выдвигает строительную отрасль в одну из главных, которая, имея тесную взаимосвязь с другими отраслями экономики, превращается в один из источников выхода государства из кризисных условий. Именно строительная отрасль, как составляющая национального комплекса, может при достаточном развитии способствовать достижению стабилизации экономики и последующего ее положительного роста. Для достижения этой цели решающую роль играют результаты производственно-хозяйственной деятельности предприятий и организаций строительства и их основная составляющая – величина прибыли. Поэтому каждое строительное предприятие заинтересовано в увеличении финансовых ресурсов и максимизации прибыли. Решение этой задачи имеет и общегосударственное значение, положительно влияет на увеличение доходной части государственного бюджета, которая может быть направлена на удовлетворение социальных нужд.

В статье исследованы особенности формирования прибыли предприятий строительной отрасли, освещены факторы макро- и микро среды, которые влияют на его объемы в современных условиях. Обоснованы основные методические подходы к распределению и использованию прибыли.

Ключевые слова: строительство, финансовый результат, доходность предприятия, использование прибыли.

*Lidiia Pavlivna Hroznets'ka, k.e.n., associate professor
(«Finance and credit» department,
State Economics and Technology University of Transport)*

*Alyona Daniluk, master's degree
(«Finance and credit» department,
State Economics and Technology University of Transport)*

FEATURES OF FORMATION AND USE OF PROFITS OF CONSTRUCTION

The functioning of the national economy in the current crisis requires maximum use of available resources, new approaches to their rationalization. This makes the

construction industry, one of the major, who, having interconnection closely with other sectors, is transformed into a source of state withdrawal from the crisis. It was the construction industry, as part of the national set with sufficient development can contribute to economic stabilization and following its positive growth. To achieve this, the crucial role played by the results of industrial and economic activities of enterprises and organizations and building their main component – the profit. Therefore, each construction company interested in increasing financial resources and maximize profits. The solution to this problem is of national importance and positive impact on increasing revenues of the state budget, which can be directed to social needs.

In the article the features of formation of profit of the enterprises of the construction industry, highlights factors, macro and micro environment that affect its volume in the current conditions. The basic methodological approaches to the distribution and use of income.

Keywords: construction, financial performance, profitability enterprise of profit.

Постановка проблеми. Будівельна галузь посідає одну з ключових позицій в національній економіці, а рівень її розвитку говорить про економічний стан країни в цілому. Особливістю функціонування будівельної галузі є тісний взаємозв'язок з іншими багатьма галузями національної економіки, оскільки саме тут створюється матеріальна база виробництва.

Розробка та реалізація стратегій розвитку національної економіки, кожного з регіонів країни неможлива без інтенсифікації будівництва, підвищення його обсягів і якості будівельних робіт на основі застосування сучасних методів будівництва, капітального ремонту, реконструкції та модернізації. Тому будівельні підприємства зацікавлені в максимізації доходу при скороченні витрат, зниженні собівартості будівництва, від чого в значній мірі залежить фінансова стійкість підприємства і положення на будівельному ринку.

Сучасні умови господарювання вимагають від будівельних підприємств вирішувати не тільки завдання фінансування своєї діяльності, а й стратегічного планування і прогнозування реалізації побудованих об'єктів, маркетингової діяльності тощо. У зв'язку з цим роль ефективного аналізу фінансово-господарської діяльності, збільшення прибутковості у роботі підприємств галузі постійно зростає, а забезпечення ефективного функціонування організацій вимагає економічно грамотного управління прибутком та всією діяльністю підприємства

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти управління прибутком підприємств розглянуті у працях таких вчених як: І.А.Бланк, Л.Д.Буряк, Ф.Ф.Бутинець, Є.Р.Квасівський. Сучасні проблеми економіки і підприємництва – А.М.Поддерегіна, Н.В.Нікітіна [10], В.Л.Багірова [1], Л.М.Бурмістрова [2], Н.М.Цал-Цалка, В.П.Привалова, Р.С.Сайфуліна, А.Д.Шеремета [12] та ін.

Серед західних економістів дослідження прибутку і прибутковості знайшло відображення в роботах А.Бабо, Л. Г.Брейлі, Є.Брігхема, А.Гропеллі, К.Друрі, Б.Коласса, С.Росса. Питання розвитку будівельної галузі, підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, прибутковості аналізуються у роботах О.А.Підлісної, О.Ю.Прокопенка, В.В.Сухої, А.М.Ковальовов [7] та ін. Проте проблема формування і використання прибутку і до сьогодні залишається дискусійною.

Метою статті є дослідження ролі прибутку у функціонуванні будівельного підприємства, особливості його формування та використання, а також висвітлення діючих принципів і факторів впливу на зростання прибутку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Капітальне будівництво – це система матеріального виробництва, у якій капітальні вкладення перетворюються в основні фонди у вигляді готових до експлуатації будинків і споруд. У сукупності з машинобудуванням капітальне будівництво складає матеріальну основу інвестиційно-виробничої діяльності суспільства та забезпечує формування й розвиток виробничого потенціалу та його інфраструктури на сучасному науково-технічному рівні. Функціональне призначення капітального будівництва – реалізація інвестицій на створення нових і реконструкцію діючих виробничих і невиробничих об'єктів, їх подальше технічне переозброєння.

Галузь будівництва відрізняється від інших галузей економіки за низкою ознак, серед них: різноманітна структура підрядних організацій і підприємств, висока монополізованість та рівень спеціалізації і кооперування, постійне вдосконалення технологій будівельних робіт. Ці особливості впливають на формування економічних результатів і формування прибутку будівельних організацій.

За своєю сутністю прибуток є кінцевим фінансовим результатом діяльності БМО (будівельно-монтажної організації). Він показує ступінь використання всіх ресурсів, перевищення доходів, отриманих підприємцем над понесеними витратами, тобто є критерієм раціонального господарювання, відображає ефективність виробничо-господарської діяльності.

За рахунок прибутку виконуються зобов'язання організації перед банками, бюджетом та іншими установами. Функції прибутку забезпечують безперервний процес суспільного відтворення та розвитку самого підприємства. Разом з цим, показники фінансових результатів діяльності будівельного підприємства відображають компетентність його керівництва і якість управлінських рішень.

На формування фінансових результатів діяльності будівельного підприємства чинять вплив також сукупність чинників, які поділяються на зовнішні (макроекономічні і галузеві) та внутрішні (виробничі і поза виробничі), керовані та некеровані, інтенсивні екстенсивні. Керованими інтенсивними та екстенсивними є переважно внутрішні.

До зовнішніх (переважно некерованих) варто віднести загальні соціально-економічні фактори, які визначаються результатами нормотворчої, регулятивної і контрольної діяльності органів влади на всіх рівнях: інфляція, незахищеність прав власності, відсутність або ж недовір'я ринкової інфраструктури, купівельна спроможність населення, попит і пропозиція на ринку, інвестиційний клімат, податкове навантаження, валютні відносини тощо. Поряд з цим можуть діяти об'єктивні фактори, пов'язані з процесами саморегулювання, впливом основних гравців ринку, природними параметрами та ін.

Серед внутрішніх факторів, які визначають прибутковість будівельних компаній, варто відзначити: динаміку витрат, співвідношення видів діяльності, їх віднесення до витрат і прибутків, управління фінансовим і трудовим потенціалом, процеси логістики, загальну структуру бізнес-процесів, контрактні відносини, політику використання прибутку тощо.

Екстенсивними факторами впливу на рівень прибутковості є збільшення обсягів будівельно-монтажних робіт і розмір інфляції, які впливають на рівень цін. Інтенсивними – використання досягнень науково-технічного прогресу, вдосконалення

організації праці та виробництва, впровадження нових технологій, скорочення термінів будівництва, удосконалення системи управління, оптимізація логістичного процесу, оновлення маркетингових підходів тощо.

Формування прибутку будівельних підприємств відбувається насамперед шляхом реалізації виконаних підрядних робіт, продукції і послуг, основних фондів, іншого майна, а також доходів від позареалізаційних операцій, зменшених на суму витрат по цих операціях. При цьому враховуються договірні ціни між підприємствами і замовниками, які включають, перш за все, кошторисну вартість будівельних і монтажних робіт, а також компенсації за подорожчання складових за період будівництва. Різниця між договірною вартістю зданих і прийнятих замовниками робіт та фактичною собівартістю показує суму прибутку (або збитку) від реалізації продукції будівельно-монтажної організації.

Крім реалізаційних результатів є і позареалізаційні – прибуток (збиток) від експлуатації житлово-комунального господарства, надходження від орендних статей, списаних безнадійних боргів, відсотки, отримані будівельною організацією, пеня, штрафи тощо.

Динаміка прибутку будівельної організації визначається шляхом аналізу значної кількості фінансових показників. Інтегруючим показником, що характеризує фінансовий результат діяльності, є балансовий прибуток або збиток. Інформативним показником фінансового результату так само є валовий прибуток, який відображає фінансовий результат, отриманий в цілому від видів діяльності, що відносяться до реалізації виконаних робіт, виробленої продукції, надання послуг.

Проте абсолютна сума прибутку не може бути узагальнюючим показником роботи будівельного підприємства, тому що на результат діяльності будівельних підприємств впливають цінові і структурні фактори. Для порівняльної характеристики діяльності різних будівельних підприємств і оцінки ефективності роботи одного підприємства в динаміці використовують відносні показники прибутковості – різні види рентабельності.

Отриманий будівельним підприємством прибуток є об'єктом розподілу для задоволення різноманітних потреб. По-перше, він спрямовується на формування фінансових ресурсів держави, фінансування бюджетних видатків шляхом вилучення у підприємств частини прибутку у державний бюджет. По-друге, прибуток є джерелом формування фінансових ресурсів самого будівельного підприємства і використовується для забезпечення його господарської діяльності.

Проте отриманий прибуток не дорівнює чистому прибутку, тому що у відповідності з чинними нормативними актами за рахунок прибутку підприємства повинні сплачувати штрафи у наступних випадках: за порушення господарських договорів із суб'єктами господарювання; за несвочасне подання в податкову адміністрацію необхідних розрахунків; за затримку перерахування коштів до бюджету і державних цільових фондів; за приховування прибутку від оподаткування, заниження інших податків; за недотримання встановлених лімітів забору води або використання води без укладання відповідної угоди (це стосується використання води з державних водогосподарських систем); за прострочені банківські позички; за невиконання квоти зі створення робочих місць для інвалідів; формування цільових фондів, кошти яких ідуть на фінансування певних витрат та потреб, та за інші порушення. Частина чистого прибутку може бути використаною на безпосередню виплату дивідендів. Принциповою в розподілі чистого прибутку має бути досягнення оптимального співвідношення між фондом нагромадження і фондом споживання.

Важливе значення приділяється і вибору та призначенню співвідношення напрямів використання прибутку: на збільшення статутного капіталу, створення і поповнення резервного фонду; погашення збитків минулих років; виплату дивідендів; розвиток виробництва, на його модернізацію, реконструкцію, технічне переозброєння, вдосконалення технологічних процесів на погашення довгострокових кредитів (прибуток, спрямований на такі цілі, збільшує майно будівельної організації і бере участь у процесі накопичення) і на споживання. Усі вказані напрями повинні здійснюватись на стратегічній основі.

На обсяги прибутку будівельних компаній в умовах сучасної кризи впливають:

- існуюча тенденція до скорочення кількості замовлень на будівництво;
- недостатність оборотних коштів у потенційних замовників;
- відсутність обґрунтованих регіональних та місцевих програм у галузі будівництва та інші

На сьогодні для більшості національних будівельних підприємств проблема підвищення прибутковості є вкрай актуальною і потребує негайного вирішення. Серед першочергових завдань вирішення проблем будівництва варто звернути увагу на:

- вдосконалення кадрової політики, мотивацію і демотивацію співробітників, переведення більшості співробітників на процентну ставку, здійснення моніторингу якісних та кількісних параметрів роботи персоналу;
- збільшення обсягів надання послуг;
- удосконалення інвестиційної роботи для залучення нових та втримання наявних інвесторів;
- посилення і оптимізацію маркетингової складової та перегляд цінової політики підприємства;
- гнучку політику надання знижок, організацію рекламної кампанії, використання підходів, орієнтованих на споживача.

Висновки та пропозиції. Отже, прибуток є важливою економічною категорією і на його формування впливають об'єктивні процеси, що відбуваються в суспільстві у сфері виробництва й розподілу валового внутрішнього продукту. Прибуток – це одне з основних джерел розширення виробництва та забезпечення інших потреб підприємства будівництва.

На формування прибутку підприємств впливають особливості будівельної галузі, існуючі форми власності, стан розвитку ринкових відносин. Значний вплив мають також постановка мети підприємства, виробничі і фінансові чинники, а також облікова політика в галузі ведення бухгалтерського обліку й оподаткування.

Окрім внутрішніх факторів, на формування фінансових результатів діяльності будівельного підприємства чинять вплив сукупність чинників, зовнішнього середовища (макроекономічні і галузеві).

Прибуток будівельних підприємств формується шляхом реалізації виконаних підрядних робіт, продукції і послуг, основних фондів, іншого майна і доходів від позареалізаційних операцій. Його динаміка має вирішальне значення і визначається шляхом аналізу значної кількості фінансових показників. При цьому вирішальними є не тільки абсолютні значення, а й відносні, насамперед, рентабельність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багірова В.Л. Управління і економіка фармації : Підручник / В.Л. Багірова. – М.: ВАТ «Видавництво «Медицина», 2004. – 720 с.
2. Бурмистрова, Л.М. Фінанси організацій (підприємств) : Підручник / Л.М. Бурмистрова. – М.: Инфа-М, 2007. – 240 с.
3. Горемыкин В.А. Економічна стратегія підприємства :Учебник / В.А. Горемыкин. – М.: Альфа – Пресс, 2007. – 544 с.
4. Дробозина Л.А. Фінанси :Учебник / Л.А. Дробозиной. – М. – Фінанси, ЮНИТИ, 2000. – 527 с.
5. Иванов В.В. Фінанси : навчальний посібники / В.В. Иванов, В.В. Ковальова, – М.: Проспект, 2008. – 200 с.
6. Загородников С.В. Фінанси організацій (підприємств) Короткий курс: Підручник / С.В. Бурмистрова. – М.: Окей-книга, 2008. – 176 с.
7. Ковальов А.М. Фінанси фірм : підручник / А.М. Ковальов, Авт. Лапуста, Л.Г. Скамай. – М.: ИНФРА. – М., 2007. – 522 с.
8. Колчина Н.В. Планування діяльності фірми : Підручник / Н.В. Колчина. – М.: Юнити, 2005. – 368 с.
9. Климович В.П. Фінанси, грошове звернення української й кредит: Підручник / В.П. Климович. – М.: ФОРУМ-ИНФРА-М. – 2005. – 256 с.
10. Нікітіна Н.В.С.С. Фінанси організацій : Підручник / Н.В. Нікітіна, С.С. Старикова. – М.: Флінта, 2008. – 368 с.
11. Романовський М. В. Фінанси Підручник / М. В. Романовський, О.В. Врублевская, Б.М. Сабанты. – М.: Вид-во Перспектива, 2000. – 520 с.
12. Шеремет А.Д. Фінанси підприємств: менеджмент і аналіз : Підручник / А.Д. Шеремет, А.Ф.Іонова. – М., 2004.

REFERENCES

1. Bagirov, VL Management and pharmacy economics: Textbook / VL Bagirov. – M, JSC «Publishing House» Medicine «, 2004 – 720 with.
2. Burmistrova, LM Finance institutions (companies): Textbook / LM Burmistrova. – M ;: Ynfath, 2007. – 240 with.
3. Goremykin, VA The economic strategy of the enterprise: Textbook / VA Goremykin. – M ;: Alpha – Press, 2007 – 544 with.
4. Drobozyna, LA Finance: Textbook / LA Drobozynoy. – M – Finance, Unity, 2000. – 527 with.
5. Ivanov, VV Finance: Textbook / V. Ivanov, VV Kovalev – M ;: Prospect, 2008. – 200.
6. Zahorodnykov, SV Finance organizations (enterprises) Short Course: Textbook / SV Burmistrova. – Okay ;: M-Book, 2008. – 176 with.
7. Kovalev, AM Finance companies: textbook / AM Kovalev, Ed. Lapusta, LG Skamay. – Moscow, INFRA – M, 2007. – 522 with.
8. Kolchin, NV Planning of the company: Textbook / NV Kolchin. – M ;: Unity, 2005. – 368 with.
9. Klimovich, VP Finance, monetary circulation and credit Ukrainian: Textbook / VP Klimovich. – M ;: FORUM, INFRA-M, 2005. – 256 with
10. Nikitin, N.V.S.S. Finance organizations: Textbook / NV Nikitina, SS Starikov. – M ;: Flynta, 2008. – 368 with.
11. Romanovsky, MV Finance Textbook / MV Romanovsky, OV Vrublevsкая, BM Sabanty. – M ;: Izdatel'stvo Perspective, 2000. – 520 with.
12. Sheremet, AD Finance companies, management and analysis: Textbook / AD Sheremet, AF Ionov. – M, 2004.